

L'Avantprojecte de llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència, actualment en tramit, va partir d'un document de bases elaborat per un comit  de persones expertes. A continuació es reprodueixen les opinions sobre les expectatives del futur marc legal d'alguns dels seus integrants.

Teresa Freixes: "Cal conscienciar que els infants i adolescents són protagonistes de la vida en societat"

Quin és el repte principal a què ha de respondre la Llei d'infància?

Donar garanties per tal que els drets dels infants siguin respectats i impulsar la consciència de totes les persones implicades sobre la correlació drets/deures des de la infància (creació i formació de consciència ciutadana).

Com afavorir  l'acompliment de la Convenció de les Nacions Unides dels Drets de la Infància?

Aquesta Convenció és un tractat internacional ratificat i en vigor a Espanya, que estableix l'estàndard mínim en relació amb els drets dels infants. Cap norma interna, ni estatal ni catalana, pot anar-hi en contra i totes les nostres normes s'han d'interpretar de conformitat amb la Convenció. Com que la Convenció és un estàndard mínim, si és ella la que marca el nivell de protecció més alt, aplicarem el nivell de la Convenció; però si és la norma estatal, o la norma catalana que estableix el millor nivell de protecció, haurem d'aplicar la nostra normativa.

Com s'aconsegueix passar d'una legislació per a la prevenció del desemparament a una llei global per a tota la infància?

Estem dins l'evolució general experimentada en els sistemes jurídics. Avui no es pot pensar només en les nor-

La doctora Teresa Freixes  s catedr tica de dret constitucional i catedr tica Jean Monnet (distinció Success Stories) de dret constitucional europeu a la Universitat Aut noma de Barcelona. Dirigeix l'equip de persones expertes en dret vinculat a l'Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, encarregat dels assumptes relatius a l'Estat espanyol.  s experta jurídica de la Comissió Europea, del Parlament Europeu i del Consell d'Europa.  s observadora invitada del Comit  de Bio tica de la UNESCO.

mes del país. Estem en un sistema jurídic "multinivell" on hem de tenir en compte el dret de Catalunya, el dret d'Espanya, el dret de la Unió Europea i el dret de les Nacions Unides. A més a més, a tota aquesta regulació se li ha de donar coherència mitjançant una interpretació que tingui en compte el que es disposa en l'article 53 de la Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea, que obliga a aplicar sempre el nivell de protecció més elevat.

A FONTS ■ L'OPINIÓ EXPERTA

Com cal superar el d ficit de participació social dels infants i adolescents?

Cal que la societat sigui conscient que els infants i els adolescents són protagonistes de la vida en societat. Aix  comporta, per part de tothom, drets i deures a complir. La família, l'escola, l'entorn mediàtic, els poders públics, en són els responsables. Cal que tota la cadena productora d'impulsos socials estigui sensibilitzada sobre aquest tema i que s'estableixin els instruments per posar-ho en pr ctica. Incidir en aquests àmbits des de les instàncies educatives és molt important, tot i que aquestes soles tampoc no poden arribar a assolir els objectius.

En què s'ha de basar l'acció per garantir benestar a la infància i l'adolescència i prevenir-les d'abusos i elements negatius?

S'ha establert una certa confusió entre "benestar" i gaudi d'alt nivell econòmic, quan el benestar no és sols quelcom que es pugui comprar amb diners. Torno a insistir en la funció de l'educació per a tothom al llarg de la vida –incloent-hi els adults, les mares, els pares, els educadors o les educadores, etc.– com a eina conductora de la transmissió de valors positius i, al mateix temps, de la prevenció dels elements negatius.

Què cal fer perquè l'infant adquireixi plenament l'estatus del ciutadà subjecte de drets?

L'estatut jurídic del ciutadà subjecte de drets ja el té. Tinguem en compte que un infant  s jurídicament una persona menor d'edat que té la titularitat de gairebé tots els drets (només queda exclosa de les votacions polítiques) i que el que cal és que, progressivament, en vagi fent exercici. Aquest exercici és una mena d'aprenentatge evolutiu, que no s'adquireix sobtadament als 18 anys, sinó que es va posant en pr ctica al llarg de l'adolescència, especialment. La maduresa de cada persona marca el nivell d'exercici dels drets i el complement de disponibilitat jurídica que li manca (a l'infant)  s aportat, segons els casos, pels pares o les persones que en tinguin la guarda, el Ministeri Fiscal o el jutge. S'ha de tenir present que

tota aquesta articulació del complement de capacitat jurídica s'estableix per defensar l'inter s superior de l'infant, ja que la seva manca d'experiència, normal pels pocs anys de vida, el pot deixar en una situació d'especial vulnerabilitat. Per això s'estableixen aquestes cauteles en la progressiva adquisició de l'exercici dels drets.

Calen mecanismes genèrics o una atenció específica particularitzada per als nens, les nenes i les persones adolescents?

Totes les mesures, ja siguin genèriques o específiques, si s'articulen bé, són molt positives. Calen certs instruments genèrics, perquè l'especial vulnerabilitat de les persones menors d'edat pot originar problemes que les afectin. Però també són necessaris instruments específics perquè no és el mateix, des del punt de vista de l'impacte que qualsevol situació pot provocar, un nen que una nena, un nadó que una persona adolescent. Avaluar l'impacte per raó de gènere de totes les normes i els programes adreçats a la infància és una pr ctica molt estesa a altres països que està donant uns resultats bastant adients. Establir una progressivitats en l'assumpció de responsabilitats a mesura que es creix  s també una bona pr ctica que cal tenir en compte. Vetllar per les situacions de més especial vulnerabilitat, derivades de diferents riscos, tant personals com de l'entorn,  s també molt recomanable. Fins que una persona no adquireix el desenvolupament total de la seva capacitat d'obrar, cal tenir present que pot necessitar una atenció particularitzada, que ser  més o menys intensa, dirigida a prendre unes mesures o unes altres, en dependència de molts factors.

Quin paper haurà de dur a terme el procurador de la infància?

Vetllar per l'aplicació correcta de tota la normativa, provinent dels diferents nivells, català, espanyol, europeu i internacional, concurrent en la regulació de la infància, tenint en compte que s'haurà de guiar pel nivell de protecció més alt i tenint en compte la perspectiva de gènere.

Ignasi Vila: “La Llei de la infància hauria de ser el motor que promociiona les formes de participació reeixides”

Quin és el repte principal a què ha de respondre la Llei de la infància?

El repte fonamental és l'establiment de mesures per garantir els drets de la infància i l'adolescència en els seus diferents contextos vitals (família, escola, barri, lleure, etc.).

Com afavorir  l'acompliment de la Convenció de les Nacions Unides dels Drets de la Infància?

La Llei de la infància pot afavorir el compliment de la Convenció si estableix garanties per posar-la en pr ctica als diferents contextos de la vida d'infants i adolescents, i això significa que la Llei ha d'obligar l'Administració a legislar mesures específiques per fer-ho possible.

Com s'aconsegueix passar d'una legislació per prevenir el desemparament a una llei global per a tota la infància?

Des del reconeixement de la Convenció de les Nacions Unides dels Drets de la Infància i l'establiment de mesures per al seu compliment all  on infants i adolescents estan presents.

Com cal superar el d ficit de participació social dels infants i adolescents?

 s discutible que hi hagi un d ficit de participació social dels infants i adolescents. Més aviat, hi ha un d ficit de canals de participació adequats a les noves realitats socials. No obstant això, en els últims anys s'han desen-

Ignasi Vila és professor de la Universitat de Girona. Una part de la seva recerca ha estat orientada a la descripció de les situacions de vida de la infància i a la seva millora mitjançant l'optimització de les pràctiques educatives.

volupat instruments de participació, lligats als municipis, com els consells d'infància, que tenen resultats interessants. La Llei de la infància hauria de ser el motor que promociioni les formes de participació reeixides ja existents, així com de la recerca de noves formes de participació adequades a la realitat social existent.

En què s'ha de basar l'acció per garantir benestar a la infància i l'adolescència i prevenir aquests col·lectius d'abusos i elements negatius?

Fonamentalment en la prevenció. Això significa polítiques de família que serveixin, d'una banda, per eliminar els elements de marginació i exclusió que algunes famílies pateixen, la qual cosa vol dir una inversió important de recursos materials i, de l'altra, projectes adreçats a totes les famílies que tinguin com a objectiu el suport de les seves pràctiques educatives. A la vegada, cal una xarxa de serveis socials que pugui detectar situacions de vulneració dels drets de la infància i l'adolescència en qualsevol context i que disposi dels recursos legals i materials necessaris per modificar la situació.

A FONTS ■ L'OPINI3 O EXPERTA

Què cal fer perquè l'infant adquireixi plenament l'estatus de ciutadà subjecte de drets?

Legalment ja és així. La qüestió és el seu compliment. La Llei d'infància, d'acord amb el que hem expressat, hauria de servir per fer realitat allò que diu la legislació general.

Calen mecanismes genèrics o una atenció específica particularitzada per als nens, les nenes i les persones adolescents?

No hi ha incompatibilitat entre les dues opcions. D'una

banda, calen mecanismes genèrics de caire preventiu dirigits al conjunt de la infància i les seves famílies, i, de l'altra, en determinades situacions cal establir mecanismes d'atenció específics com, per exemple, l'adopció o l'acolliment familiar.

Quin paper haurà de dur a terme el procurador de la infància?

Ha de ser un adjunt al Síndic que vetlli pel compliment dels drets de la infància i l'adolescència Q

Carlos Villagrasa: “Cal promoure espais participatius, democràtics i no únicament simbòlics”

Quin és el repte principal a què ha de respondre la Llei de la infància?

El repte principal rau en la necessària sistematització, en un únic text, amb llenguatge clar i directe, del tractament global dels drets i deures de la infància i l'adolescència. Aquesta Llei ha d'aconseguir convertir-se en un text clau, no solament per als professionals d'aquest àmbit, sinó sobretot per als seus destinataris, els nostres infants i adolescents.

Professor titular de dret civil de la UB, Carlos Villagrasa Alcaide és magistrat suplent de l'Audiència Provincial de Barcelona, en l'especialitat civil, de família i infància. També és codirector del Grup d'Investigació Jurídica de l'Institut

per a la Infància i Món Urbà de Barcelona i president de l'Associació per a la Defensa dels Drets de la Infància i l'Adolescència.

Com afavorirà el compliment de la Convenció de les Nacions Unides dels Drets de la Infància?

L'aprovació de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de la Infància ja va suposar un canvi de

paradigma i de consideraci3 legal dels mateixos infants i adolescents, per3, malgrat la ratificaci3 pel nostre pa3, que la va convertir en llei interna, vigent i aplicable directament, encara 3 una regulaci3 poc coneguda i esmentada per les persones encarregades del compliment i del seguiment de l'aplicaci3 d'aquests drets. Sens dubte, la llei interna ha de seguir i reforçar els par3metres d'aquesta normativa internacional, garantint la seva difusi3 al nostre voltant.

Com s'aconsegueix passar d'una legislaci3 per prevenir el desemparament a una llei global per a tota la inf3ncia?

A la nostra legislaci3, que ha estat pionera i avançada en el seu moment, li tocava ja una actualitzaci3 i racionalitzaci3 dels preceptes, i passar d'un cop d'una regulaci3 b3sicamente centrada en la prevenci3 del desemparament a una llei global per a tota la inf3ncia i l'adolesc3ncia, referent al tractament general de les seves relacions socials en les quals cal una actuaci3 jur3dica, mitjançant xarxes o protocols d'actuaci3 integrals, a partir de recursos i serveis professionals adequats i de qualitat.

Com cal superar el d3ficit de participaci3 social dels infants i adolescents?

De tot el ventall de drets reconeguts a la inf3ncia i l'adolesc3ncia, el que requereix un major desenvolupament i concreci3 pr3ctica es el dret de participaci3. En la l3nia del respecte a les opinions i als sentiments dels infants, cal promoure espais participatius, democr3tics i no 3nicament simb3lics, en els quals els infants i els adolescents siguin els veritables protagonistes actius de la seva pr3pia exist3ncia, de l'exercici dels seus drets i de l'acompliment de les seves responsabilitats.

En qu3 s'ha de basar l'acci3 per garantir benestar a la inf3ncia i l'adolesc3ncia i prevenir-les d'abusos i elements negatius?

Dins d'aquest tractament global que ha de garantir la nova Llei de la inf3ncia, en la qual tots els infants i ado-

lescents reben les respostes concretes a les seves necessitats, cal incloure una regulaci3 espec3fica quant a les situacions de desemparament o de risc, en la qual sigui molt present el criteri preventiu, per3 tamb3 els mecanismes d'intervenci3 i d'atenci3 per part de les diferents administracions amb compet3ncies en aquest 3mbit. En aquest punt, 3 essencial que totes les tasques siguin integrades, mitjançant un protocol de coordinaci3 ben clar i assumit per tots els professionals que poden actuar davant la vulneraci3 de drets dels infants i adolescents. Les actuacions administratives s'han de fer amb una tasca de col·laboraci3 i comprom3 amb les fam3lies sempre que sigui possible, per tal de facilitar o recuperar l'entorn positiu que mereix l'infant per al seu desenvolupament integral.

Qu3 cal fer perqu3 l'infant adquireixi plenament l'estatus de ciutad3 subjecte de drets?

Els mateixos infants i adolescents tamb3 han de tenir a l'abast la possibilitat de reclamar el compliment dels seus drets exigibles, per tal que rebi la consideraci3 real de subjecte de ple dret, mitjançant la promoci3 d'una cultura sobre els seus drets i les seves responsabilitats basada en la significaci3 de cada infant i adolescent com a veritable protagonista actiu de la seva pr3pia exist3ncia.

Calen mecanismes gen3rics o una atenci3 espec3fica particularitzada per als nens, les nenes i les persones adolescents?

La Llei de la inf3ncia ha de poder permetre l'adaptaci3 dels mecanismes gen3rics a l'atenci3 espec3fica, personalitzada i particularitzada, envers el nen, la nena o l'adolescent en situaci3 de risc. L'infant ha de rebre una atenci3 adequada a la seva situaci3 per part dels poders p3blics, en funci3 de la seva edat i del seu context, per tal que les mesures que es prenguin sempre siguin les m3s adients per al compliment del principi de l'inter3 superior de l'infant que cal respectar en totes les decisions relatives a la seva exist3ncia.

Quin paper haur3 de dur a terme el procurador de la inf3ncia?

En tot aquest context, d'ordenaci3 i racionalitzaci3 de la normativa, cal no oblidar la prioritat pressupost3ria que posi els drets de la inf3ncia i l'adolesc3ncia en el seu lloc, com a veritable prioritat de les pol3tiques p3bliques, i, particularment, la creaci3 de la figura del procurador de la inf3ncia, com a pe3a clau que permeti, a la pr3ctica concreta, que les situacions de risc dels infants i adolescents no es quedin soterrades en l'entramat de compet3ncies, programes, serveis i professionals, sin3 que pugui fer un seguiment exacte i exhaustiu de l'efic3cia de totes les intervencions d'atenci3 i de suport emprades en cada cas, des de la proximitat i des de la responsabilitat d'actuaci3

immediata en tots els casos que sigui necessari i sempre amb la consideraci3 de l'infant com a centre del sistema. En definitiva, el dinamisme d'un m3n en constant evoluci3 nom3s pot qualificar-se de progr3s si es compta realment amb la participaci3 social de tots els infants i adolescents, perquè la seva ciutadania activa ha d'3sser, no tan sols respectada, sin3 a m3s a m3s garantida, per tal que es compleixin amb plena satisfacci3 els seus drets, universalment reconeguts i acceptats, en consideraci3 a la seva opini3 participativa en tot all3 que els interessa, i que importa a tothom, amb l'objectiu 3ltim d'avan3ar cap a "un m3n apropiat per a la inf3ncia", amb la coresponsabilitat de tots, d'una manera compromesa, at3s que aquest 3s el m3n desitjable per tota la societat Q

Carme Panch3n: "La llei catalana aporta una perspectiva m3s 3mplia i activa de la protecci3 dels infants"

Quin 3s el repte principal a qu3 ha de respondre la Llei de la inf3ncia?

El repte principal 3s que sigui una llei que garanteixi els drets dels infants i adolescents a Catalunya de manera efectiva. Una llei que pugui donar resposta a les necessitats actuals dels infants, dels adolescents i les

La doctora Carme Panch3n i Iglesias 3s professora titular de pedagogia de la inadaptaci3 social, del Departament de M3todes d'Investigaci3 i Diagn3stic en Educaci3 de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona. Tamb3 3s sotsdirectora del Consorci Institut d'Inf3ncia i M3n Urb3 (CIIMU). Observatori de la Inf3ncia i les Fam3lies.

seves famílies. Per tant, ha de ser un text normatiu a partir del qual es puguin desenvolupar polítiques que possibilitin l'exercici ple dels drets, atorgant primacia a l'inter s superior de l'infant, a la integralitat, la coordinació i la coresponsabilitat que garanteixi el benestar de la infància i de l'adolescència en el territori català. Aix  no s'aconseguir  si les diferents administracions implicades en l'atenció i la protecció de la infància i l'adolescència no estableixen una prioritat pressupostària que asseguri els recursos materials i personals que calen per dur a terme l'aplicació de totes les activitats previstes en aquesta nova Llei.

Com afavorir  l'acompliment de la Convenció de les Nacions Unides dels Drets de la Infància?

Aquesta nova Llei reuneix en un mateix text referents i antecedents normatius en aquesta matèria, així com el conjunt de drets bàsics en l'àmbit internacional, estatal i autonòmic. En aquest sentit, s'incorpora de manera global l'objectiu principal de la Convenció dels Drets de la Infància, el canvi de prisma en la concepció de la infància: l'infant ha deixat d'ésser considerat tan sols com un objecte –passiu– de protecció i s'ha de reconèixer com a subjecte de dret.

Com s'aconsegueix passar d'una legislació per a la prevenció del desemparament a una llei global per a tota la infància?

La llei catalana va un pas més enllà de la Convenció dels Drets de la Infància. Aporta una perspectiva més àmplia, m s activa de la protecció, entesa aquesta com la protecció i la garantia dels drets de tots els infants i adolescents. S'introdueix de manera efectiva la necessitat de canvi de paradigma, que ha de tenir un efecte clar en les polítiques socials. Tots els infants i adolescents han de tenir les mateixes oportunitats per poder gaudir dels seus drets i per poder exercir els seus deures. La posada en marxa d'aquest text legal aportar  un marc conceptual nou, el de la protecció i la garantia dels drets de les persones. Les diferents administracions públiques, amb una distribució clara de les seves competèn-

cies, hauran d'incorporar els principis i els criteris que preveu aquesta Llei, que han de regir les seves actuacions, atorgant prioritat a la prevenció social i a l'acció preventiva, i a les actuacions en la pròpia família i en el propi entorn.

Com cal superar el d ficit de participació social dels infants i adolescents?

La promoció de la participació dels infants i adolescents en els diferents contextos de socialització és un dels eixos bàsics de la Llei actual. Per arribar a una societat participativa i responsable, ja des de la infància i l'adolescència, s'ha de poder exercir el dret a cercar informació, a elaborar i poder expressar llur opinió lliurement en totes les qüestions que els afectin. Per tant, els infants i els adolescents han de tenir l'oportunitat de ser escoltats, d'acord amb les seves condicions personals, i l'oportunitat de ser protagonistes en la construcció d'una societat més democr tica i justa per a tothom. S'han de promoure òrgans de participació real dels infants i adolescents, en què el procés participatiu esdevingui un espai d'aprenentatge en la reflexió, el comprom s i la responsabilitat en la presa de decisions compartida. En aquest sentit, l'educació té un paper fonamental; l'educació en un sentit ampli, que porti el desenvolupament de les competències per a un aprenentatge permanent.

En què s'ha de basar l'acció per garantir benestar a la infància i l'adolescència i prevenir-les d'abusos i elements negatius?

Les administracions públiques han de garantir els recursos humans i materials necessaris per aconseguir millorar i garantir el benestar de la infància i l'adolescència. Per aconseguir una intervenció socioeducativa que realment pugui produir un canvi personal i social, s'ha de disposar un ventall ampli de serveis i de recursos que proporcioni les respostes adequades a les necessitats dels infants, els adolescents i les seves famílies. Uns serveis i recursos més accessibles i propers que assegurin la qualitat, l'eficiència, l'eficàcia i l'equitat de les seves

A FONTS ■ L'OPINIÓ EXPERTA

actuacions; serveis i recursos des d'una perspectiva de cultura de qualitat, cosa que implica que s'ha de poder fer un seguiment dels resultats, des de la perspectiva de la intervenció i des de la seva utilitat. Un model organitzatiu que pugui produir serveis, tant de prevenció com d'intervenció, d'acord amb les necessitats detectades i, per tant, situats als diferents àmbits: local i autonòmic; serveis i recursos amb un funcionament i un control, que permetin l'autonomia dels serveis (avaluació dels resultats i avaluació dels procediments i els processos d'intervenció). La prioritat dels serveis públics en l'actualitat ha de ser sobretot la capacitat d'adaptar-se als canvis constants, això vol dir incorporar flexibilitat, agilitat, singularitat i transversalitat a les respostes que s'ofereixin.

Què cal fer perquè l'infant adquireixi plenament l'estatus del ciutadà subjecte de drets?

Desplegar aquesta Llei adequadament i possibilitar la participació activa i responsable dels infants i adolescents.

Calen mecanismes genèrics o una atenció específica particularitzada per als nens, les nenes i les persones adolescents?

Mentre no hi hagi una visió en què els infants i els adolescents són persones actives en la nostra societat, s'haurà de fer normatives específiques per poder atendre aquesta etapa del cicle vital, especialment vulnerable.

Quin paper haurà de dur a terme el procurador de la infància?

Hauria de garantir que el conjunt de la ciutadania –i en especial els mateixos infants i adolescents– tingui un circuit clar i senzill per poder plantejar les queixes directament. Sobretot haurà de fer una gran tasca de difusió tant de la Llei com de la seva figura i tenir una implicació important en la valoració de l'impacte de la Llei de manera peri dica [Q](#)